Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Lausunto

16.2.2026

VN/12/2026
VN/12/2026-TEM-11

Ympäristövaliokunta

Ympäristövaliokunta torstai 19.02.2026 klo 10.00 / HE 3/2026 vp)

ASIANTUNTIJALAUSUNTO - HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI VAARALLISTEN KEMIKAALIEN JA RÄJÄHTEIDEN KÄSITTELYN TURVALLISUUDESTA ANNETUN LAIN JA RAKENTAMISLAIN MUUTTAMISESTA (HE 3/2026 VP)

Hallituksen esityksessä HE 3/2026 vp ehdotetaan muutettaviksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettua lakia (jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki) ja rakentamislakia.

Muutoksilla nopeutettaisiin maanpuolustukselle ja varautumiselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamista ja lupamenettelyjä. Lisäksi rajoitettaisiin tietojen luovuttamista yleisölle siltä osin kuin se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden ja kansainvälisten sopimusten kannalta.

Muutostarpeiden taustalla on heikentynyt kansainvälinen turvallisuustilanne ja tarve vahvistaa puolustusteollista perustaa.

Tässä lausunnossa kuvataan työ- ja elinkeinoministeriön ja ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvat ehdotukset. Esityksen valmistelussa on tehty yhteistyötä ministeriöiden kesken (TEM, YM, PLM, SM).

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Kemikaaliturvallisuuslakiin ehdotetaan lisättävän maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset. Maanpuolustukselle tärkeällä tuotantolaitoksella tarkoitettaisiin muuta kuin Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tuotantolaitosta, jolla on maanpuolustukselle olennainen merkitys. Puolustusministeriö antaisi lausunnon tuotantolaitoksen tärkeydestä maanpuolustukselle. Poikkeukset koskisivat näin ollen harvoja tuotantolaitoksia.

Esityksessä ehdotetaan poikettavan tuotantolaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyä ja tuotantolaitoksen sijoittamista koskevista vaatimuksista siten, että maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos voitaisiin sijoittaa eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoitusluvan perusteella ja maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus voitaisiin asettaa etusijalle

Postiosoite **Postadress** **Postal Address**	**Käyntiosoite** **Besöksadress** **Office**	**Puhelin** **Telefon** **Telephone**	**Faksi** **Fax** **Fax**	**s-posti, internet** **e-post, internet** **e-mail, internet**
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

viranomaisten käsitellessä tuotantolaitoksen vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn lupahakemusta tai ilmoitusta. Lisäksi rajattaisiin maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toimintaa koskevien tietojen luovuttamista yleisölle. Tuotantolaitoksen tulisi myös täyttää jatkossa turvallisuusvaatimukset vastaavasti kuin muiden vaarallisia kemikaaleja ja räjähteitä käsittelevien tuotantolaitosten.

Ympäristöministeriön hallinnonala

Rakentamislakiin ehdotetaan lisättävän säännökset eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvasta, jota sovellettaisiin, kun kyseessä on joko vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaan maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tai muu maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, jolla on olennainen merkitys maanpuolustukselle. Rakentamisluvan hakijan niin pyytäessä rakentamislupaan liittyvä sijoittamisen edellytysten olemassaolo ratkaistaisiin sijoittamisluvalla ilman asemakaavaa tai sellaista yleiskaavaa, jossa on määrätty sen käyttämisestä rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Edellytyksenä sijoittamisluvan soveltamiselle olisi, että tuotantolaitoksella olisi puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle, ja että tuotantolaitos ei sijaitsisi alueella, jolla on voimassa oleva asemakaava.

Lisäksi rakentamislakiin ehdotetaan lisättävän kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus tietyin edellytyksin myöntää luvan hakijalle oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen kuin poikkeamislupa, johon rakentamisluvan myöntäminen on perustettu, on tullut lainvoimaiseksi, kun kyse on maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta taikka muusta maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämästä tuotantolaitoksesta. Edellytyksenä poikkeuksen soveltamiselle olisi, että tuotantolaitoksella olisi puolustusministeriön lausunnon perusteella olennainen merkitys maanpuolustukselle sekä se, että luvanhakija olisi asettanut hyväksyttävän vakuuden sen varmistamiseksi, ettei päätöksen täytäntöönpano tekisi muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Ehdotusten suhde kansainväliseen ja Euroopan unionin sääntelyyn

Muutokset lakeihin tehtäisiin siten, että ne täyttävät vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/18/EU vaatimukset (nk. Seveso III -direktiivin) lukuun ottamatta niitä poikkeuksia, jotka on tehty Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 346 artiklan 1 kohdan a alakohdan nojalla.

Poikkeukset ovat myös nk. ympäristötietodirektiivin (ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY) ja Århusin yleissopimuksen mukaisia.

Esityksen vaikutuksista

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesilla, pelastusviranomaisilla ja kuntien rakennusvalvontaviranomaisilla olisi jatkossa paremmat edellytykset käsitellä maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupahakemuksia ja ilmoituksia. Toiminnanharjoittajan velvoitteet selkeytyisivät tiedoksiantovelvoitteen osalta silloin, kun on kyse maanpuolustukselle tärkeästä tuotantolaitoksesta. Lupakäsittelyä nopeuttavat

säännökset ovat myös yritystoiminnan kannalta suotuisia. Esityksessä ei esitetä poikkeuksia turvallisuusvaatimuksiin tai turvallisuuden arviointiin lupamenettelyssä. Esityksellä ei ole muita merkittäviä vaikutuksia viranomaiseen, yrityksiin tai ympäristöön, eikä esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Pauliina Kanerva
hallitusneuvos

Lisätietoja rakentamislaista antaa
YM/ Lainsäädäntöneuvos Mikko Koskela

Liitteet Power point -esitys